# T096 ATĐ 8 (31) Luận Tỳ Bà Sa Q3-Xứ của Năm Kiết Phần Dưới

*Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)*

Phaàn Thöù Chín: XÖÙ CUÛA NAÊM KIEÁT PHAÀN DÖÔÙI

Naêm kieát phaàn döôùi laø: duïc aùi, saân khueå (giaän döõ), thaân kieán, giôùi ñaïo, nghi. Hoûi: Naêm kieát phaàn döôùi coù taùnh gì? Ñaùp: Duïc aùi: Laø naêm thöù duïc aùi cuûa saùu thöùc thaân. Saân haän: Laø naêm thöù giaän döõ cuûa thaân saùu thöùc. Thaân kieán: Ba coõi moät thöù laø ba thöù. Giôùi ñaïo: Ba coõi hai thöù laø saùu thöù. Nghi: Ba coõi boán thöù laø möôøi hai thöù. Ba möôi moát thöù naøy laø taùnh cuûa naêm kieát phaàn döôùi. Tính chaát cuûa kieát phaàn döôùi naøy ñaõ gieo troàng nôi thaân neân hieän coù moät caùch töï nhieân. Noùi taùnh cuûa kieát xong, tieáp theo noùi veà haønh. Hoûi: Vì sao goïi laø kieát phaàn döôùi? Kieát phaàn döôùi coù nghóa gì? Ñaùp: Vì rôi xuoáng döôùi, vì ñoaïn tröø caùc raøng buoäc (kieát phöôïc) beân döôùi, neân noùi laø kieát phaàn döôùi. Hoûi: Neáu rôi xuoáng phaàn döôùi laø nghóa cuûa kieát phaàn döôùi, thì taát caû kieát rôi xuoáng ba möôi saùu söû cuûa coõi Duïc, hai möôi taùm söû cuûa coõi Höõu töôûng, Voâ töôûng ñeàu rôi xuoáng döôùi, döùt tröø caùc troùi buoäc (phöôïc) phaàn döôùi, vì ñaõ coù ba möôi saùu söû coõi Duïc, hai möôi taùm söû coõi Höõu töôûng, Voâ töôûng thì kieát phaàn döôùi luùc aáy phaûi laäp thaønh voâ löôïng kieát phaàn döôùi. Hoûi: Vì sao chæ laäp naêm kieát phaàn döôùi? Ñaùp: Vì Ñöùc Theá Toân noùi coù taïm thôøi, coù toùm löôïc, vì muoán lôøi noùi ñi ñoâi vôùi vieäc laøm ñeå giaùo hoùa chuùng sinh. Hoaëc noùi: Phaùp Phaät Theá Toân noùi laø chaân ñeá, ngoaøi phaùp naøy khoâng coù phaùp naøo coù theå vöôït qua. Ñöùc Phaät ñaõ bieát töôøng taän veà phaùp töôùng, bieát töôøng taän veà haønh. Neáu coù töôùng cuûa phaàn döôùi thì töôùng ñoù seõ ñöôïc laäp trong kieát phaàn döôùi, neáu khoâng coù töôùng phaàn döôùi, thì Ñöùc Phaät seõ khoâng laäp trong kieát phaàn döôùi. Hoaëc noùi: Döôùi noùi coù hai loaïi: 1. Giôùi döôùi (Coõi döôùi). 2. Ñòa döôùi (Haïng döôùi). Giôùi döôùi laø coõi Duïc. Ñòa döôùi laø haøng phaøm phu. Nghóa laø chuùng sinh naøy khoâng vöôït qua khoûi coõi döôùi (coõi Duïc). Vì sao? Vì do duïc aùi, giaän döõ, neân khoâng theå vöôït qua. Ñòa döôùi, vì sao? Vì do thaân kieán, giôùi ñaïo, nghi. Laïi noùi döôùi coù hai thöù: 1. Giôùi döôùi (Coõi döôùi). 2. Chuùng sinh döôùi.

Giôùi döôùi laø coõi Duïc. Chuùng sinh döôùi laø haøng phaøm phu. Nhö chuùng sinh aáy khoâng theå vöôït qua coõi döôùi. Vì sao? Vì do duïc aùi, giaän döõ, neân khoâng theå vöôït qua chuùng sinh döôùi. Vì sao? Vì thaân kieán, giôùi ñaïo, nghi. Hoaëc noùi: Thuyeát aáy noùi nhö ngöôøi giöõ cöûa nguïc. Nhö ngöôøi bò troùi trong nguïc, coù hai ngöôøi ñöùng canh vaø ba ngöôøi giöõ cöûa nguïc beân ngoaøi ñeà phoøng ngöôøi toäi troán thoaùt. Neáu ngöôøi tuø naøy gaây phöông tieän toån haïi cho ngöôøi giöõ coång nguïc, nhö phaù nguïc chaïy troán. Ba ngöôøi giöõ coång nguïc beân ngoaøi tuøy khoaûng caùch xa gaàn cuûa ngöôøi kia, baét hoï trôû laïi, troùi boû vaøo nguïc. Ngöôøi tuø kia taïo ra phöông tieän gaây toån haïi. Hai ngöôøi giöõ trong nguïc toâng

cöûa nguïc chaïy. Ba ngöôøi ngoaøi cöûa nguïc tuøy theo ngöôøi kia chaïy xa gaàn, baét trôû laïi troùi boû vaøo nguïc. Cuõng theá, chuùng sinh naøy bò aùi duïc, baát tònh thoâ aùc laøm toån haïi, bò saân nhueá laøm toån haïi duø coù thoaùt khoûi coõi Duïc cho ñeán coõi Höõu baäc nhaát thì thaân kieán, giôùi ñaïo, nghi kia cuõng toùm thaâu trôû laïi, troùi chaët trong nguïc coõi Duïc. Toân giaû Cuø-sa cuõng noùi: Hai kieát phaàn döôùi vì chöa heát, chöa bieát, neân khoâng theå thoaùt khoûi nguïc coõi Duïc. Ba kieát phaàn döôùi do chöa döùt heát, chöa bieát, duø ôû coõi Höõu baäc nhaát cuõng bò toùm trôû laïi, troùi buoäc trong nguïc coõi Duïc. Toân giaû Baø-Baït-la-traø cuõng noùi: Vì bò buoäc ôû hai kieát phaàn döôùi, neân khoâng theå ra ñöôïc, vì ba kieát phaàn döôùi chöa heát, neân phaûi trôû laïi coõi Duïc. Hoaëc noùi: Hieän moân, hieän löôïc, hieän ñoä naøy, neáu coù ngaàn aáy kieát, hoaëc moät thöù, hai thöù, boán thöù, naêm thöù. Thaân kieán noùi xong, phaûi bieát laø ñaõ noùi moät thöù. Giôùi ñaïo noùi xong, phaûi bieát ñaõ noùi hai thöù. Duø khoâng coù hai kieát khaùc coù theå ñaït ñöôïc hai thöù, phaûi bieát töùc hai thöù giôùi ñaïo kia cuøng phaùp töông öng vôùi giôùi ñaïo. Nghi noùi xong, phaûi bieát ñaõ noùi boán thöù. Duïc aùi, saân khueå noùi xong, phaûi bieát laø noùi naêm thöù. Neân goïi laø hieän moân, hieän löôïc, hieän ñoä. Vì theá cho neân Ñöùc Phaät laäp naêm kieát phaàn döôùi. Hoûi: Vì sao Ñöùc Phaät laäp duïc aùi, saân khueå trong naêm kieát phaàn döôùi goïi laø ôû trong xöù cuûa ba caên baát thieän kia? Hoaëc hoûi vì sao Phaät laäp thaân kieán, giôùi ñaïo, nghi trong naêm kieát phaàn döôùi? Laø trong nôi ba kieát? Ñaùp: Taát caû caùc baùo ñeàu ôû trong. Ñaây cuõng theá, baùo cuûa hai luaän kia laø luaän naøy. Nhö trong Kheá kinh cuûa Phaät noùi: Caùc Tyø- kheo! Caùc thaày coù naém giöõ naêm kieát phaàn döôùi maø ta ñaõ noùi hay khoâng? Caùc Tyø- kheo kia im laëng. Ñöùc Theá Toân laïi ba laàn baûo vôùi caùc Tyø-kheo coù naém

giöõ naêm kieát phaàn döôùi maø ta ñaõ noùi khoâng? Caùc Tyø-kheo kia cuõng laïi ba laàn im laëng. Baáy giôø, Toân giaû Man Ñoàng Chaân cuõng ôû trong chuùng, töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc, veùn y vai beân phaûi, chaép tay, höôùng veà Theá Toân, baïch raèng: Baïch Ñöùc Theá Toân, con ñaõ naém giöõ naêm kieát phaàn döôùi nhö Theá Toân ñaõ noùi. Noùi nhö theá xong, Ñöùc Theá Toân baûo Man Ñoàng Chaân: Naøy Man Ñoàng Chaân! Theá naøo laø naém giöõ naêm kieát phaàn döôùi maø ta ñaõ noùi? Man Ñoàng Chaân thöa: Baïch Ñöùc Theá Toân! ñaàu tieân noùi kieát phaàn döôùi laø duïc aùi, con ñaõ gìn giöõ chuùng, saân khueå, thaân kieán, giôùi ñaïo, nghi, Ñöùc Theá Toân ñaõ noùi laø naêm kieát phaàn döôùi, con ñaõ giöõ gìn chaéc chaén. Ñöùc Theá Toân noùi: Naøy Man Ñoàng Chaân! Theá naøo laø giöõ gìn naêm kieát phaàn döôùi maø ta ñaõ noùi? Töø mieäng naøo maø thoï trì naêm kieát phaàn döôùi do ta ñaõ noùi? Ta khoâng noùi toaøn boä, oâng laø ngöôøi ngu si laïi noùi laø toaøn boä. Hoûi: Nhö naêm kieát phaàn döôùi naøy, trong taát caû Kheá kinh cuûa Phaät ñaõ noùi, Vì sao Ñöùc Theá Toân laïi quôû traùch Man Ñoàng Chaân? Ñaùp: Toân giaû Man Ñoàng Chaân cho haønh laø kieát neân noùi. Toân giaû noùi: Neáu haønh laø kieát thì baát haønh chaúng phaûi laø kieát. Ñöùc Theá Toân cho kieát chöa döùt töø heát laø kieát neân ñaõ quôû traùch. Ñöùc Theá Toân noùi: Kieát laø haønh, baát haønh, haønh chöa troïn veïn ñeàu laø kieát. Hoaëc noùi: Toân giaû Man

Ñoàng Chaân cho kieát ñöôïc hieån hieän ôû tröôùc, neân noùi. Toân giaû Man Ñoàng Chaân noùi: Neáu kieát ñaõ hieän baøy ôû tröôùc, töùc laø kieát, khoâng hieän baøy ôû tröôùc thì khoâng phaûi kieát. Ñöùc Theá Toân ñaõ thaønh töïu kieát, cho neân quôû traùch. Theá Toân noùi: Neáu kieát ñaõ hieän ôû tröôùc, hoaëc khoâng hieän ôû tröôùc, noùi chung caùc kieát ñaõ hình thaønh ñeàu laø kieát. Vì vieäc naøy, neân duøng duï veà vieäc quôû traùch treû con ñeå quôû traùch. Man Ñoàng Chaân ñoái vôùi ñaïi chuùng kia coù nhieàu kieán giaûi cuûa caùc dò hoïc neân khoâng cho duï veà vieäc quôû traùch treû con aáy laø quôû traùch chính mình chaêng? Man Ñoàng Chaân, nhö tuoåi nhoû cuûa treû con chöa coù yù duïc, vì muoán cho ngöôøi kia khoâng coù söû cuûa duïc, chæ vì bò sai khieán, neân goïi laø söû cuûa duïc aùi. Hoaëc noùi: Vì Man Ñoàng Chaân cho kieát laø ôû hieän taïi, neân noùi. Toân giaû Man Ñoàng Chaân noùi: Neáu kieát hieän taïi laø kieát, thì caùc kieát khaùc chaúng phaûi kieát. Vì Ñöùc Theá Toân noùi kieát ba ñôøi, cho neân quôû traùch. Hoaëc noùi: Toân giaû Man Ñoàng Chaân cho bieát chöa döùt heát laø kieát

neân noùi. Toân giaû Man Ñoàng Chaân noùi: Neáu kieát chöa döùt heát laø kieát thì caùc kieát khaùc chaúng phaûi kieát. Vì Ñöùc Theá Toân noùi kieát ñaõ döùt heát, chöa döùt heát, neân quôû traùch. Vì theá cho neân Phaät, Theá Toân ñaõ quôû traùch Man Ñoàng Chaân. Noùi roäng veà xöù cuûa naêm kieát phaàn döôùi xong.

---

*Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.*